

KONINKLIJKE ACADEMIE
VOOR GENEESKUNDE VAN BELGIË

Paleis der Academiën
HERTOGSSTRAAT 1 – 1000 BRUSSEL
Tel. 02/550 23 00 Fax 02/550 23 13
E-mail: academiegeneeskunde@vlaanderen.be
Website: www.academiegeneeskunde.be

ADVIES

over de instroom in het onderwijs in de biomedische disciplines*

1. Inleiding

Naar aanleiding van de recente aandacht in de media met betrekking tot de vrije instroom van studenten in de verschillende studierichtingen behorende tot de biomedische disciplines (masters en professionele bachelors, zie de lijst in tabel 1) wenst de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België een advies betreffende een regulering van de studenteninstroom uit te brengen ten behoeve van het beleid, bevoegd voor deze materie.

Het voornaamste doel van dit advies is het bereiken van een **hoger onderwijsrendement en minder falen van jonge mensen** met behoud van het democratisch grondbeginsel van **vrijheid van studiekeuze**.

2. Probleemstelling

Gedurende de afgelopen jaren werd een groeiende belangstelling vastgesteld bij toekomstige studenten hoger onderwijs voor verschillende opleidingen binnen de biomedische disciplines. Voor de opleidingen Geneeskunde en Tandheelkunde werd in Vlaanderen reeds in 1997 een selectie van de instromende 1ste fase bachelor studenten doorgevoerd door het inrichten van een verplicht en bindend toelatingsexamen. Voor de andere studierichtingen bestaat er momenteel echter geen enkele regulering van de instroom. Deze toename wordt enerzijds toegejuicht voor bepaalde richtingen in domeinen van knelpuntberoepen (vooral Verpleegkunde), doch vormt anderzijds een probleem voor richtingen waar een verzadiging op de arbeidsmarkt is bereikt (Diergeneeskunde) of voor richtingen waar spoedig de verzadiging wordt bereikt (Revalidatiewetenschappen en Kinesithérapie, Biomedische Wetenschappen).

Deze verhoogde toestroom kent meerdere oorzaken. 1) Allereerst is er vaak een verkeerde perceptie (o.a. door een sterke mediatisering) over de uiteindelijke beroepsuitoefening, omdat jonge adolescenten op het moment van hun studiekeuze onvoldoende of soms misleidend worden geïnformeerd over de vereisten en de finaliteit van het beroep en de benodigde vooropleiding. 2) Daarnaast hebben de inspanningen van de verschillende instellingen hoger onderwijs om correcte en realistische informatie aan te leveren met betrekking tot de finaliteit van het latere beroep, tot nu toe onvoldoende resultaat geboekt. 3) Tot slot zijn de inschrijvingsgelden aan onze Vlaamse universiteiten en hogescholen, in vergelijking met onze buurlanden, dermate laag, dat hierdoor buitenlandse studenten worden aangetrokken, voornamelijk uit landen waar een nationaal examen de toegang tot hoger onderwijs regelt.

Anderzijds is het wetenschappelijk niveau van de instromende studenten zeer wisselend als gevolg van een uiteenlopende vooropleiding in de verschillende richtingen binnen het secundair onderwijs. Een eventuele achterstand wordt door de student en zijn omgeving vaak te laat opgemerkt na aanvang van de studies. Het ontbreekt de instellingen aan tijd, personeel en middelen om deze ruime groep studenten op te vangen en hen een aangepaste ondersteuning te bieden, die de overgang van humaniora naar hogere studies kan faciliteren.

* Het advies werd voorbereid door een bijzondere commissie voor advies, samengesteld uit Dirk Van Raemdonck (voorzitter), Bernard Himpens (Geneeskunde), Dominique Declerck (Tandheelkunde), Peter Bols (Diergeneeskunde), Eveline Lesclinier (Farmacie), Rik Gosselink (Revalidatiewetenschappen en Kinesithérapie), Walter Sermeus (Verpleegkunde en Vroedkunde), Chantal Mathieu (Biomedische Wetenschappen).

De vaste commissie voor de uitoefening van de adviesbevoegdheid van de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België, samengesteld uit Guy De Backer, Dominique Declerck, Aart de Kruif (algemeen secretaris), Joke Denekens, Bernard Himpens (voorzitter), Greet Ieven, Jo Lambert, Geneviève Laureys, Lea Maes, Simon Scharpé, Wim Stevens en André Van Steirteghem, keurde het advies goed op 28 juni 2014.

3. Maatschappelijke impact

Het overaanbod van studenten aan onze instellingen hoger onderwijs heeft een negatieve maatschappelijke impact, en wel op verschillende manieren:

- Grote inzet en hoge belasting van onderwijzend personeel met laag studiesucces bij de studenten van 50%-60% (Tabel 1) leidt tot een laag onderwijsrendement met uitzondering van de opleidingen Geneeskunde en Tandheelkunde, waarvoor reeds een bindend toelatingsexamen bestaat (Tabel 2).
- Een toenemende student/docent verhouding vormt een gevaar voor de praktische organisatie van het onderwijs en de tijdsbesteding en kwaliteit van begeleiding van individuele studenten. Dit is kritisch voor opleidingen met veel practica en vaardigheidstrainingen vanaf het eerste jaar.
- Onvoldoende afstemming van het aantal studenten op de maatschappelijke behoefte kan leiden tot het presteren onder een kritisch drempelniveau met onvoldoende verwerving en behoud van de noodzakelijke vakbekwaamheid, en vormt tevens een gevaar voor overconsumptie in de gezondheidszorg.

4. Aanbevelingen

De Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België formuleert daarom de volgende aanbevelingen:

- 1) Er moet dringend een **verplichte oriëntatieproef** worden ingevoerd voor de humaniorastudenten uit alle onderwijsinrichtingen die een opleiding in een biomedische discipline willen aanvaarden. Het doel van deze proef is drievoudig:
 - de voorkennis met betrekking tot het basiswetenschappelijke niveau (scheikunde, wiskunde, fysica, biologie) van de kandidaat testen, zodat vóór de aanvang van de studies bijkomende voorbereiding kan worden gevolgd;
 - peilen naar de maatschappelijke interesse bij de student voor het latere beroep;
 - oriëntering van de student in de meest aangewezen biomedische richting;De betrokken oriëntatieproef zou een gemeenschappelijke basismodule kunnen bevatten, die in eerste instantie peilt naar het wetenschappelijke niveau. Deze proef zou dezelfde kunnen zijn voor alle opleidingen in de biomedische disciplines. Deze basismodule zou, naargelang de noodzaak, kunnen worden aangevuld met een tweede, meer specifiek deel per studierichting, waarbij gepeild wordt naar meer specifieke vereisten (praktische, communicatieve en sociale vaardigheden) die reeds aanwezig moeten zijn, vooraleer een bepaalde studie kan worden aangevat. De proef zou verplicht moeten zijn en de resultaten bindend, in die mate dat studenten initieel nog steeds elke studie zouden moeten kunnen aanvaarden, maar indien blijkt dat de betrokken student het advies dat naar voren komt uit de oriëntatieproef naast zich heeft neergelegd, zou zijn/haar doorstroming aan strenge regels onderworpen moeten worden. Na het negeren van het advies én een zeer lage studie-efficiëntie in het eerste jaar zou de opleiding in de betrokken studie dan ook meteen moeten worden beëindigd.
- 2) Een **snelle heroriëntering** van voornoemde studenten naar een andere (biomedische) discipline moet door middel van schakelprogramma's gefaciliteerd worden.
- 3) Daarnaast moeten de verschillende instellingen hoger onderwijs een grotere inspanning leveren om **correcte en realistische informatie** aan humaniorastudenten aan te bieden door middel van infosessies over diverse uitstroommogelijkheden met een realistische kijk op het latere beroep.
- 4) Het **toelatingsexamen** in de richtingen Geneeskunde en Tandheelkunde heeft geresulteerd in een hoog onderwijsrendement en moet onverkort behouden blijven. De oriëntatieproef kan humaniorastudenten helpen bij de keuze om al dan niet aan het toelatingsexamen deel te nemen.

5. Besluit

Dit advies van de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België beoogt een significante verbetering van het onderwijsrendement te bewerkstelligen zonder evenwel afbreuk te doen aan het democratisch grondbeginsel van de vrije studiekeuze.

Tabel 1: Gemiddeld studiesucces* in de academiejaren 2007-2008, 2008-2009, 2009-2010

Biomedische Opleidingen	Aantal Generatiestudenten	SS (%)
Master		
Biomedische Wetenschappen	2129	52,0
Diergeneeskunde	718	52,1
Farmaceutische Wetenschappen	1555	60,1
Geneeskunde	1800	80,3
Kinesitherapie	2680	51,3
Lichamelijke Opvoeding	924	57,6
Logopedie-Audiologie	924	57,6
Tandheelkunde	176	82,8
Professionele Bachelor		
Verpleegkunde	3797	62,4
Vroedkunde	1289	61,2
Voedings- en dieetkunde	871	52,2
Ergotherapie	1380	59,8
Medische Beeldvorming	148	56,6
Biomedische laboratoriumtechnologie	978	54
Logopedie en audiologie	991	60,2
Optiek en optometrie	66	64,1
Podologie	89	47,6

* Gemiddeld studiesucces (SS): aantal verworven studiepunten (geslaagde opleidingsonderdelen) te delen door het aantal actief opgenomen studiepunten (opleidingsonderdelen waarvoor men een inschrijving had, voor generatiestudenten meestal 60 studiepunten) en te vermenigvuldigen met 100.

Bron: **Cijfers** <http://toekomstso.vvksso.be/>

Tabel 2: Studierendement* van generatiestudenten in de opleidingen Geneeskunde en Tandheelkunde

Academisch gerichte bachelor	2008 - 2009	2009 - 2010	2010 - 2011	2011 - 2012	2012 - 2013
geneeskunde	92,71%	92,80%	93,29%	94,31%	92,50%
tandheelkunde	92,92%	91,83%	93,36%	88,23%	89,95%

* Het studierendement is de verhouding van het aantal verworven studiepunten ten opzichte van het aantal opgenomen studiepunten. Een studierendement van 92% bijvoorbeeld betekent niet dat 92% van de studenten voor alle opleidingsonderdelen geslaagd is, maar dat de studenten samen 92% van de door hen opgenomen studiepunten verworven hebben.

Bron: **Databank van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming**